

HAMAMELIS JAPOLLIS hybr. n.

Af JOHAN LANGE

I Førstbotanisk Have, Charlottenlund er der spontant fremkommet en krydsning mellem *Hamamelis japonica* S. & Z. og *Hamamelis mollis* Oliv. Den selvsamme krydsning er opstået flere gange, idet der jævnligt (vist helt fra ca. 1920) er blevet høstet frø af et bestemt eksemplar af *H. mollis*, og frøplanterne har hver gang vist sig at være af den her nærmere omtalte type. Dette Forsthavens hidtil eneste *mollis*-individ (U 47) er plantet i 1907 og stammer fra Hesses planteskole i Tyskland; stiklingeformering af planten har ikke villet lykkes; til podning har man manglet grundstammer, og aflægning gik trægt. Det var derfor naturligt, at man forsøgte formering ved frø i håb om, at planten skulle vise sig at være selvertil eller apomiktisk. De fremkomne planter, hvoraf de ældste nu eksisterende eksemplarer stammer fra frø høstet i 1934, afveg imidlertid alle tydeligt fra moderplanten. Da der ikke kan herske nogen tvivl om, at moderplanten er en god og ren *Hamamelis mollis*, kan afvigelserne ikke forklares som udspalning i en eventuel F_2 -generation; der foreligger derfor ganske sikkert ingen anden mulighed end den, der allerede er anført: Afkomsplanterne er krydsninger mellem *H. mollis* (som ♀) og *H. japonica* (som ♂), idet der står tre *H. japonica*-individer lige i nærheden; disse har altså efter alt at dømme leveret pollen til krydsbefrugtningen. Planternes udseende bekræfter også i rigt mål denne teori, som det fremgår af beskrivelserne nedenfor, bl. a. med hensyn til den tydeligt udtalte heterosis.

Det skal straks indrømmes, at en kontrolbestøvning og -krydsning (*H. mollis* × *H. japonica* og *H. mollis* × *H. mollis*) og tilbagekrydsning burde være foretaget for længe siden; men på grund af de meget store tekniske vanskeligheder har jeg hidtil veget uden om. Isslag og slud

Farvetavlen. I midten *Hamamelis japollis* »Nina«; til venstre *H. mollis*; til højre *H. japonica*. In the middle *H. japollis* »Nina«; to the left *H. mollis*; to the right *H. japonica*.

JF
1951

Hamamelis japonica
hybr. n. Langskud og
kortsatud; ml. $\frac{1}{3}$ og $\frac{1}{4}$
nat. st.

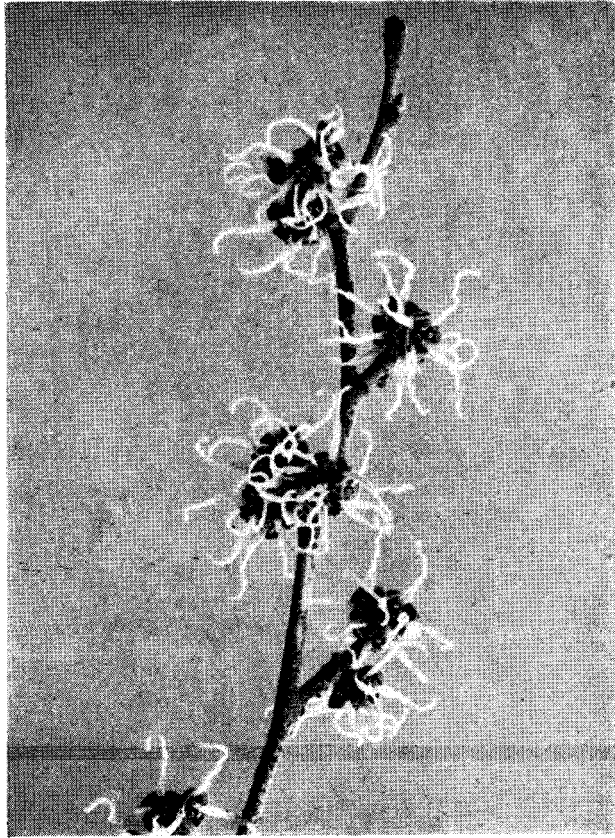
ødelægger ustandselig isolationsposerne; kastreringen, der må foretages ad flere gange i dec.-jan.-febr. er næsten umulig at gennemføre fuldstændigt uden at beskadige støvvejen, da støvknapperne under blomstens udfoldning sidder skjult helt nede i blomstens bund. Dertil kommer, at alt det let tilgængelige danske *H. mollis*-materiale muligvis tilhører een enkelt klon, idet såvel Forsthavens som Landbohøjskolehavens podede planter stammer direkte fra HESSE, Botanisk Have's måske indirekte sammesteds fra (gennem D. T. POULSEN, Kelleris enten fra SPÆTH eller HESSE, sandsynligvis HESSE). Krydsbestøvning mellem sådanne klonindivider ville på forhånd (i tilfældet

Hamamelis japollis
hybr. n. nat. st.

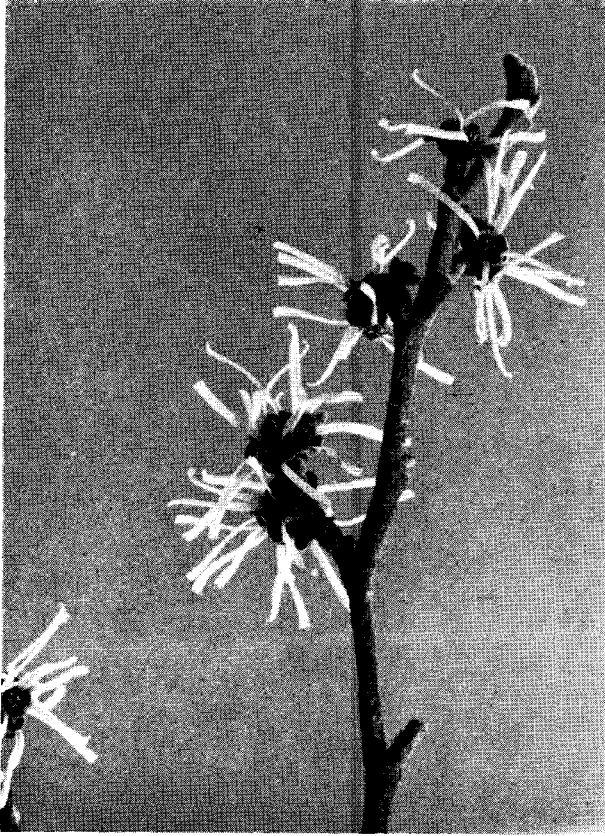
med denne selvsterile *H. mollis*) være dømt til at give negativt resultat. Tilbage står imidlertid muligheden for at få indirekte bekræftet, at *H. japonica*-individerne har leveret befrugtningmateriale. Hvis man nemlig isolerer *H. mollis*-blomsterne i poser, og blomsterne så falder af uden at give frugt, taler alt for at de ellers udviklede frugter skyldes bestøvning med *H. japonica*-pollen. Dette eksperiment vil nu blive gjort, ligesom en botanisk undersøgelse af F_2 -generationen vil blive foretaget; denne eksisterer nemlig, om end i ganske ringe indvidtal og kun i ganske unge planter.

Beskrivelse. Krydsningen *Hamamelis japollis* udmærker sig frem for sine forældre (*H. japonica* og *H. mollis*) ved sin større vækstkraft, tættere samlede og større blomster med ofte længere, (1,3–)1,6–2,7 cm lange kronblade, idet heterosisvirkningen har gjort sig gældende i næsten alle dele. Busken er fågrenet og derfor åben i væksten med skråt opadrettede hovedgrene, der i hvert fald i ungdommen er

Hamamelis japonica
S. & Z. nat. st.

nogenlunde rette, idet dog årsskuddene ofte er zigzag-bøjede, kraftige. Vinterknopperne er store og iøjnefaldende, stilkede, på unge, kraftige buske altid ledsaget af den for de fleste hamamelidaceer karakteristiske mindre knop fra det nedre knopskæl. Bladene 10–15(–20) cm lange, kun som unge tæt dunhårede, senere sparsomt hårede, i øvrigt af form omtrent som hos *H. mollis*. Blomsterne er samlet i tætte og rigtblomstrede stande, oftest ca. 20 sammen, dog på særlig veludviklede dværgskud indtil 35, og danner for det meste runde eller aflange, velafgrænsede blomsterhobe ud for hvert led af de 2- til 5-årige skud. Bægerbladene er indvendig mørkt purpurrøde, stærkt tilbageslåede i spidsen, kronbladene stærkt gule til lyst orangeagtigt gule, lidt mørkere end hos *H. mollis*, men uden grønligt skær, ved basis med en ubetydelig rødlig plet eller kun rødligt anløben her. Duften minder mest om *H. mollis*, men er ikke så fin, lidt krydret. Planten blomstrer samtidig med eller lidt før forældrene; i meget milde vintre dog næsten

Hamamelis mollis
Oliv. nat. st.

altid før forældrene, nemlig fra sidst i december, ellers så snart der indtræffer en mild periode; kronbladene skades ikke af frosten. Kan fremdrives ved stuetemperatur på ca. 6–8 dage (ca. 3–4 dage hurtigere end forældrene) i det mindste i dec.–jan.–febr. Sættes grene til drivning i november, tager det længere tid (ca. 3 uger), og blomsterne fremkommer uregelmæssigt. *H. japonica* var. *arborea* (Ottolander) Gumbleton, der angives især at adskille sig fra hovedarten ved kraftigere vækst, kunne måske anses for at være identisk med *H. japollis*; den ser imidlertid helt anderledes ud at dømme efter det materiale, jeg har set bl. a. i Kew Herbarium.

Japonica-karakterer:

De enårige langskuds behåring.

Knopstilkklængde (ca. 4 mm på kraftige skud).

Bægerbladene stærkt tilbagebøjede, spidsen bukket helt ned langs ydersiden af underbægeret.

Mollis-karakterer:

- Duft, dog svagere og ikke så fin, ofte biduft af fotopasta.
- Kronfarve, dog også mørkere.
- Blomsterstilkenes tykkelse (2 mm) (1 ½ hos *H. japonica*).
- Bladform.

Intermediære karakterer:

- Behåring på dværgskud og i blomsterstand.
- Kronen ikke så krøllet som hos *japonica*, hele kronbladet i reglen buet, ikke som hos *mollis* kun i spidsen.

Eksgraderende karakterer:

- Skudlængde, vækstkraft og bladstørrelse.
- Blomstermængde, -tæthed og -størrelse.

Latinsk diagnose: Frutex vigorosa et pauciramificata ramis oblique patenti-erectis, ramulis annuis saepe diverse fluctuatis, ca. 4 mm transverse. Gemmae terminales ca. 10 mm, laterales paulum breviores, omnes petiolatae, dense fusco-stellato-hirsutae. Folia obovata, 10–15(–20) cm longa, similia matris (*H. mollis*). Flores ad 35 coarctatae, plerumque ca. 20, fragrantes, sepalis interne atrorubris, petalis flavis, (1,3–)1,5–2,7 cm longis. Typus in herbario Scolae regiae Veterinariae (sectio Botanica systematica), Hafnia.

Hos nogle enkelte, nu 18 år gamle individer blandt denne iøvrigt ret ensartede gruppe af hybrider ligger kronbladlængden oppe på ca. 2,5–2,7 cm og flere af blomsterstandene når op på 30–35 blomster. Den smukkeste af disse planter (T 40) bliver nu vegetativt opformeret og vil danne udgangspunkt for en sort, der altså kommer til at bestå af een enkelt klon. Jeg har valgt at kalde den »Nina« til ære for arboretforstander, doctor agronomiae C. SYRACH LARSEN's hustru. Dr. SYRACH LARSEN fremavlede de spontant opståede krydsninger af frø fra Forsthaven og blev først opmærksom på de afvigende planters fortrin og store værdi som prydbuske.

Summary.

The hybrid *Hamamelis japollis* (*H. japonica* ♂ × *H. mollis* ♀) has spontaneously arisen in several specimens during the last ca. 30 years in the botanical garden for forestry at Charlottenlund. The hybrid is in all parts greater than the parents, open in growth with large winterbuds and fragrant flowers at the same time as the parents or little earlier. The clone »Nina« (named to the honour of dr. C. SYRACH LARSEN's wife, Charlottenlund) has the largest flowers (petals 2.5–2.7 cm) in manyflowered clusters.